

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ОСВІТА СЬОГОДЕННЯ:

ЖИТТЄТВОРЧІСТЬ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ ТА ЄДНОСТІ

17 ЖОВТНЯ
2024 року

Запоріжжя • Україна

До **30-річчя**
заснування
наукової школи
педагогіки
та психології
життєтворчості
особистості,
75-річчя
з дня народження
Івана Гнатовича
Єрмакова
та **100-річчя**
з дня народження
Лідії Василівни
Сохань

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

Ministry of Education and Science of Ukraine
Department of Education and Science of Zaporizhzhia Regional State Administration
Municipal Institution of Higher Education "Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy"
of Zaporizhzhia Regional Council

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
Міжнародної науково-практичної конференції
«ОСВІТА СЬОГОДЕННЯ: ЖИТТЄТВОРЧІСТЬ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ ТА
ЄДНОСТІ»
до 30-річчя заснування наукової школи педагогіки
та психології життєтворчості особистості,
75-річчя з дня народження Івана Гнатовича Єрмакова та
100-річчя з дня народження Лідії Василівни Сохань

BOOK OF ABSTRACTS
of the International Scientific-Practical Conference
"EDUCATION OF TODAY: LIFE-CREATIVITY AS THE BASIS OF NATIONAL REVIVAL AND UNITY"
commemorating the 30th anniversary of the foundation of the scientific school of pedagogy and psychology of
personality life-creativity
and the 75th anniversary of Ivan Yermakov
and the 100th anniversary of Lidiia Sokhan

17 жовтня 2024 року
October 17, 2024

Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

Рекомендовано до друку Вченою радою комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
(протокол № 2 від 29 жовтня 2024 року)

Редакційна колегія:

В. В. Нечипоренко (відповідальний редактор), доктор педагогічних наук, професор, Хортицька національна академія;
Н. М. Гордієнко, доктор соціологічних наук, професор, Хортицька національна академія;
М. С. Кудінова, кандидат психологічних наук, доцент, Хортицька національна академія;
О. М. Галієва, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;
О. О. Сташук, кандидат педагогічних наук, доцент, Хортицька національна академія;
Г. Б. Глущенко, старший викладач, Хортицька національна академія;
О. В. Макаренко, методист, Хортицька національна академія.

Бібліографічні редактори:

Прохорова С. П., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;
Ковальова М. В., методист, Хортицька національна академія;
Двореченцева А. С., методист, Хортицька національна академія.

О 72 **Освіта сьогодні: життєтворчість як основа національного відродження та єдності (до 30-річчя заснування наукової школи педагогіки та психології життєтворчості особистості, 75-річчя з дня народження Івана Гнатовича Єрмакова та 100-річчя з дня народження Лідії Василівни Сохань)** : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 17 жовтня 2024 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. – Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2024. – 526 с.

Education of today: life-creativity as the basis of national revival and unity (commemorating the 30th anniversary of the foundation of the scientific school of pedagogy and psychology of personality life-creativity, the 75th anniversary of Ivan Yermakov and the 100th anniversary of Lidiia Sokhan) : Book of Abstracts of the International scientific and practical conference (Zaporizhzhia, October 17, 2024) / General editor V. Nechyporenko. – Zaporizhzhia : Publishing House of Khortytsia National Academy, 2024. – 526 p.

ISBN 978-617-7929-17-7

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта сьогодні: життєтворчість як основа національного відродження та єдності» (до 30-річчя заснування наукової школи педагогіки та психології життєтворчості особистості, 75-річчя з дня народження Івана Гнатовича Єрмакова та 100-річчя з дня народження Лідії Василівни Сохань), організованої науково-педагогічним колективом Хортицької національної академії у співпраці з українськими і зарубіжними партнерами. Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних питань сучасної освіти та педагогічної науки. Представлені роботи розкривають фундаментальні засади концепції життєтворчості в українській педагогіці, її еволюцію та сучасне практичне застосування. Особлива увага приділяється життєтворчому підходу в реабілітації та соціальній адаптації, трансформаційним процесам у фаховій передвищій та вищій освіті, впровадженню парадигми життєтворчості на всіх освітніх рівнях, питанням інклюзивної та спеціальної освіти в контексті національного відродження, використанню штучного інтелекту в освітньо-науковій діяльності та психологічним аспектам трансформації особистості в соціосфері.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам і широкому колу фахівців суспільно-гуманітарного профілю. Матеріали конференції становлять цінний внесок у розвиток теорії та практики життєтворчості в освітньому просторі України.

Редакційна колегія може не поділяти концептуальні ідеї авторів та інтерпретаційні підходи, репрезентовані у змісті тез. Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

УДК 37:316.612(043.2)

ISBN 978-617-7929-17-7

© Автори тез, 2024

© Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2024

Валентина Василівна Нечипоренко
докторка педагогічних наук, професорка,
ректорка Комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
м. Запоріжжя, Україна

ЖИТТЄТВОРЧА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТА СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ХОРТИЦЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ

Ідея життєтворчості особистості в науковому полі України прозвучала ще у другій половині ХХ ст. Це був період зародження нового напрямку на перетині психологічної та соціологічної наук – психології життєтворчості, який розпочався в 1969 році у зв'язку зі створенням відділу філософських проблем психології Інституту філософії НАН України. У 1986 році перейменований у відділ соціальної психології, а через три роки – в Інститут соціології. Завдяки послідовній виваженій науковій позиції Лідії Василівни Сохань та її творчого колективу, провідною проблематикою наукових пошуків цього інституту протягом багатьох років стали дослідження питань образу життя, культури та стилів індивідуального життя особистості, психології та технології життєтворчості. У результаті чого науковцями була розроблена соціально-психологічна концепція життєтворчості.

Ключовою ідеєю, яку провадили вчені, стало положення про те, що людина може і повинна бути режисером свого життя, творчо розробляти свою життєву стратегію, створювати і здійснювати свій індивідуальний життєвий проєкт, в якому слід реалізувати свої особистісні здібності і таланти як особистості і соціально орієнтовані установки як громадянина. Вчені спиралися на фундаментальний постулат гуманістичної психології: прагнення до самоздійснення в людині нездоланне, воно живе в глибинах її душі, деколи, незважаючи на всі негаразди, випробування, страждання, що обтяжують людське життя, зокрема, на переломних етапах історії, а також у важкий воєнний час.

Ідеї, висловлені Лідією Василівною Сохань та її колегами, надихнули Івана Гнатовича Єрмакова на плідну співпрацю з плеядою творчих педагогічних колективів односторонців. Захоплений розумінням сутності феномену життєтворчості, від осмислив його у контексті освіти та виховання. Прийшовши у 1991 році працювати до Інституту педагогіки АПН України, він усі наступні роки життя присвятив розробці експериментальних, методологічних, прогностичних і технологічних засад нової школи, заснованої на життєтворчій освітній парадигмі. І сьогодні можемо впевнено сказати, що його численні наукові досягнення суттєво збагатили українську педагогічну науку і практику. У кожен заклад освіти Київщини, Дніпропетровщини, Черкащини, Житомирщини, місьць Києва та Запоріжжя, з якими він працював, він ніс ідею про те, що «Життєтворчість – особлива, вища форма виявлення творчої природи людини. Вона сприяє самостійному вибору особистістю стратегії життя, розробці життєвих планів і програм, вибору та використанню засобів, необхідних для реалізації індивідуального життєвого проєкту. Кожна дитина – проєкт світу. І несе вона в собі особливу місію» (Іван Єрмаков) [1].

Справжньою симфонією життєтворчості, вершиною педагогічних здобутків протягом багатьох років можна назвати і досвід нашого закладу освіти, який у 1993 році розпочав плідну співпрацю з Лідією Василівною та Іваном Гнатовичем, які стали науковими керівниками Всеукраїнського експерименту «Проектування та практичне забезпечення компетентісно спрямованого інноваційного розвитку Хортицького навчально-реабілітаційного багатопрофільного центру». У процесі експериментально-пошукового поступу протягом вже тридцяти років у динамічний навчально-реабілітаційний процес втілювалися прогностичні засади психології і педагогіки життєтворчості. Ідеї життєтворчості стали концептуальною основою інноваційних перетворень у нашому закладі, який за ці роки пройшов складний шлях від школи-інтернату до національного освітньо-реабілітаційного закладу вищої освіти.

Оцінюючи тридцятирічний досвід життєтворчої практики колективу Хортицької національної академії можемо впевнено стверджувати про її потужний вплив на розбудову сучасних освітніх та соціально-реабілітаційних систем.

Освітні системи, побудовані з врахуванням теорії та практики життєтворчості набувають особливої якості та змінюють ключові бачення в педагогічній практиці. Наведемо декілька аргументів.

1. Життєтворчість є різновидом творчого процесу, який декларується в концепції Нової української школи як один з ключових для набуття дитиною сукупності компетенцій, притаманних Особистості, Патріоту, Інноватору. Це у повній мірі відповідає життєтворчій парадигмі розвитку особистості та репрезентує реалізацію закономірності соціокультурного розвитку, яка полягає у використанні освітнього процесу як інструменту передачі поколіннями українців досвіду життєтворення. Лідія Василівна Сохань наголошувала: «Життєтворчість – особливий вид творчості. У цій науці втілено унікальний досвід людського генія – досвід побудови індивідуального життя людей різних поколінь і культур, зазвичай, наповненого стражданнями і муками, поразками і розчаруваннями, але ця наука являє світу також і немеркнучі зразки мудрості і мужності, відважного польоту людської мрії і життєтворних плодів людських діянь» [1].

2. Новітня педагогічна практика ґрунтується на розумінні того, що віковий розвиток особистості дитини характеризується тенденцією до набуття нею самостійності у вирішенні різноманітних задач, адже здатність до саморозвитку та самотворення є невід'ємним складником цього процесу. В основі теорії життєтворчості лежать саме концептуальні ідеї розвитку і саморозвитку особистості, здатної до самотворення (тобто до свідомої, цілеспрямованої діяльності щодо формування життєвих цілей, принципів і пріоритетів, визначення життєвих планів і способів самореалізації).

3. Інноваційна педагогічна практика вимагає ґрунтовного методичного забезпечення, використання якого дозволить досягти цілей освітнього процесу – набуття здобувачами освіти якостей освічених, всебічно розвинених, відповідальних громадян і патріотів, здатних швидко реагувати на зміни у суспільстві, готові до подолання життєвих кризових ситуацій та ризиків, до втілення у життя інноваційного досвіду. Саме ці ідеї були закладені в *Концепції Нової української школи*. Саме методологія життєтворчості виокремлює специфічні засоби, що технологізують освітню діяльність в частині розвитку у дітей здатності до самореалізації. Психологія і педагогіка життєтворчості озброює освітян перспективними технологіями життєпізнання та життєздійснення, моделями життєпобудови, визначення провідної лінії життя, надання допомоги дитині у складних кризових ситуаціях тощо.

4. Методологія життєтворчості передбачає виокремлення вимог до розбудови освітнього простору сучасного закладу освіти, який насичується специфічними елементами, адже «інноваційний загальноосвітній навчальний заклад – це простір життя дитини; тут вона не готується до життя, а живе; і тому так важливо вибудувати навчально-виховний простір так, щоб він сприяв становленню особистості як творця і проектувальника життя» (І. Єрмаков) [1].

Крім цього, практика життєтворчості також володіє потужним реабілітаційним потенціалом, що дозволяє її використовувати в системі комплексної реабілітації осіб різних категорій (включаючи групи осіб, які постраждали у воєнних діях на території України).

В. Бондар, оцінюючи значення освітньо-реабілітаційної системи Хортицької національної академії, побудованої на засадах педагогіки та психології життєтворчості, зазначав: «... сьогодні утвердилася нова, прогресивна концепція закладу спеціальної освіти. Він має бути не тільки місцем синтезу сучасних корекційних методик і технологій, але й актуальним простором життєтворчості, в якому діти вчать підніматися над турботами поточного дня, творчо проектувати свою життєву перспективу та самовдосконалюватися заради втілення власного життєвого проєкту. Ви довели, що корекційні педагоги мають долати рудименти сприйняття дитини як хворої особи, яка потребує лише медико-психолого-педагогічної опіки. Натомість необхідно враховувати життєтворчий потенціал кожної дитини, її прагнення компенсувати обмеження функціонування і досягти повноти самоактуалізації» [1].

1. Практика життєтворчості дозволяє здобувачам освіти, які мають особливі освітні потреби, розвинути *компетенції навчатися протягом життя*, що забезпечить їхній «саморозвиток крізь життя»

2. Ідея життєтворчості полягає у вихованні людини – не простого носія інформації, а людини-творця, людини з високими духовними цінностями. Ця ідея реалізується на основі уявлення особистості про життя як безкінечний творчий процес, що постійно змінюється, оновлюється і повністю залежить від самої людини, її здатностей і вмінь, вольових якостей

3. *Практика життєтворчості може виступати засобом соціальної інклюзії.* Процес творчої побудови особистістю свого життя передбачає формування образу світу, в якому живе людина, і її самої як складового елемента цього світу; відбиття у свідомості цілісної картини її життя; розроблення стратегії життя, планів і життєвої програми, в яких інтегруються цілі, очікування, мрії, прагнення особистості; корекцію її планів з урахуванням реальних обставин життя й особистісних можливостей, подолання кризових ситуацій як прояву суперечностей життя і «незавершеності» самої особистості. Замислюючись і творчо реалізуючи своє життя, особистість, тим самим, отримує статус суб'єкта життя, господаря своєї долі.

Практика життєтворчості може виступати засобом профілактики виникнення посттравматичних станів, ускладнень під час проходження життєвих криз, збереження особистості у драматичних обставинах життя, захисту від стресогенних чинників тощо. У цьому плані педагогіка життєтворчості набуває випереджального й попереджувального характеру. Захисна, людинозберігаюча функція педагогіки, освіти була завжди домінуючою, але її значущість зростає в трансформаційні, перехідні періоди розвитку суспільства, особливо на етапах історичних системних криз, від яких найбільше страждають діти. Людинознавча освіта повинна допомогти інтегруватись особі в нестабільному суспільстві, виробити захисні механізми, навчити самостійно вирішувати життєві проблеми. Вона покликана стати альтернативою «поганого життя», зла, несучи людині, яка зростає, загальнолюдські та національні цінності як матеріал для особистого вибору, оскільки «жити – значить бути відповідальним» і «людина – це драма» (Х. Ортега-і-Гассет) [2].

4. *Практика життєтворчості виступає засобом зміни якості життя людини.* Освоєння особистістю мистецтва жити допомагає їй опанувати технології самореабілітації, самообілізації.

Концепція педагогіки та психології життєтворчості повністю лягає в основу переведення санаторної школи-інтернату у нову функціональну якість. Сьогодні це новий тип закладу вищої освіти з реабілітаційним компонентом – навчально-реабілітаційна академія.

Досвід інтегрування освітньої та реабілітаційної систем на методологічній основі життєтворчості сутнісно презентований у ювілейному науково-методичному збірнику «Українська наукова школа психології та педагогіки життєтворчості: досягнення, проблеми та перспективи розвитку», опублікований у 2013 році за редакцією доктора філософських наук Лідії Сохань, кандидата історичних наук Івана Єрмакова, Галини Несен [1].

Частина 3 контенту цього збірника розкриває феномен Хортицького навчально-реабілітаційного багатопрофільного центру як Школи життєтворчості особистості. У ній системно викладено досвід колективу нашого закладу з організації освітньо-реабілітаційної системи.

1. Так, у статті «Хортицький національний навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр як школа життєтворчості» презентована інноваційна структура закладу, яка забезпечує організаційну, змістову та методичну наступність корекційно-реабілітаційної діяльності фахівців та є системоутворюючим стрижнем розбудови освітньо-реабілітаційного простору життєтворчості, в якому актуалізуються резерви дитини з особливими освітніми потребами щодо успішного життєздійснення, компенсуються певні обмеження здоров'я за рахунок найповнішого розвитку в неї збережених функцій.

2. У статті «Моделювання та практичне забезпечення освітньої системи на засадах життєтворчої парадигми» обґрунтовані складові моделі (1) освітньої системи з реабілітаційним компонентом, (2) виховного простору, (3) актуального простору життєтворчості особистості, (4) системи практикозорієнтованої життєтворчості вихованців, досягнення життєвого успіху учнями. За рахунок системного взаємодоповнення цих моделей досягається синергетичний результат з такими основними компонентами: набуття учнями на уроках ключових життєвих компетенцій; розвиток аксіологічного потенціалу особистості для інтенсифікації її компетентнісного зростання; набуття дитиною особистісних ресурсів, які дозволяють вирішувати актуальні проблеми її життєдіяльності; соціальна і життєва практика учнів у процесі колективної та індивідуальної життєтворчості; розвиток у кожної дитини здатності та готовності до досягнення життєвого успіху.

3. У статті «Експериментально-пошукова діяльність Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатопрофільного центру: від санаторної школи-інтернату до національного закладу освіти» презентовано систему *організаційних, змістових та технологічних* нововведень, що закономірно зумовила виникнення нової якості – становлення Хортицького центру як школи нового типу, що відповідає світовим і вітчизняним пріоритетам модернізації у сфері освіти.

4. У статті «Інноваційне технологічне забезпечення освітньо-реабілітаційного процесу в школі життєтворчості» детально висвітлено сутність освітніх технологій, що забезпечують оптимальну послідовність і впорядкованість функціонування головних підсистем Школи життєтворчості: навчальної (через впровадження проєктивно-рефлексивної технології), виховної (завдяки застосуванню технологій проєктивного життєздійснення, планування життєдіяльності дитячих колективів, учнівсько-студентського самоврядування, інтерактивної технології «Океан життєвої компетентності») та реабілітаційної (внаслідок реалізації технологій загальнофункціональної реабілітації, медико-психолого-педагогічного консиліуму, реабілітації мистецтвом, реабілітації через спілкування з природою та моніторингу освітньо-реабілітаційного процесу). Кожна з цих технологій має своє спеціальне призначення та сферу застосування, проте загальним для технологічного забезпечення роботи Хортицького центру є пріоритет життєтворчої активності школярів, розвитку їх суб'єктності, здатності до саморегуляції, самовиховання та саморозвитку.

5. У статті «Розвиток життєвої компетентності учнів з обмеженими можливостями здоров'я в умовах навчально-реабілітаційного закладу» розкриті теоретико-методичні засади розвитку життєвої компетентності учнів цієї категорії через аналіз трьох освітніх моделей: 1) моделі життєвої компетентності особистості; 2) моделі компетентного випускника закладу; 3) моделі підготовки компетентного випускника закладу. В основу цих моделей покладено розуміння життєвої компетентності як інтегральної властивості школяра, яка системно об'єднує знання, вміння, навички, здібності, переконання, настанови та цінності. Спрямованість освітньо-реабілітаційного процесу на ці компоненти компетентності визначає підготовленість випускників закладу до активної та продуктивної життєтворчості в сучасних соціокультурних умовах, до постійного самовдосконалення (інтелектуального, мотиваційно-ціннісного та діяльнісного) для досягнення життєвого успіху та повноти самоактуалізації.

Підсумовуючи, наголосимо, що життєтворча парадигма дійсно покладена в основу розвитку сучасних освітніх та соціально-реабілітаційних систем в Україні, адже її гуманістична сутність якнайбільше відповідає актуальній освітній та соціальній політиці нашої держави, а практика життєтворчості виступає елементом суспільного розвитку. У свій час Іван Гнатівич казав: «Лише тоді людина зможе ефективно, в повну силу сприяти позитивній динаміці суспільного розвитку, коли цей розвиток стане засобом і надійним фундаментом конструктивного розвитку самої людини».

З часом змінюється все: філософія, політика, економіка, етика, аксіологія, філософія міжособистісних стосунків і самої історії. Змінюється і філософія освіти, психотерапії й особистісного розвитку, теоретичні уявлення про те, як допомогти людині стати успішною у житті. Зараз ми перебуваємо у процесі такої зміни концепції здібностей, потенціалу і цілей людини. Народжується нове бачення можливостей і долі людства».

Ідеї життєтворчості, плекання особистості як творця і суб'єкта життя можуть стати, на наш погляд, альфою та омегою подальшого інноваційного розвитку нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. *Українська наукова школа психології та педагогіки життєтворчості: досягнення, проблеми та перспективи розвитку*: ювілейний науково-методичний збірник / Запоріжжя : Видавництво Комунального закладу «Хортицький національний навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр» Запорізької обласної ради, 2013. 648 с.

2. Ortega y Gasset, José. *Obras Completas*, Vol. I. Ed. Taurus/Fundación José Ortega y Gasset, Madrid, 2004, p. 757.

1 РОЗДІЛ
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАУЦІ, БІЗНЕСІ,
ПОЛІТИЦІ ТА СУСПІЛЬСТВІ

Валентина Василівна Нечипоренко ЖИТТЄТВОРЧА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТА СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ХОРТИЦЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ.....	5
Агапова Ірина Миколаївна ЖИТТЄТВОРЧИСТЬ ЯК ОСНОВА МОТИВАЦІЇ ДО САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	9
Вознюк Лідія Володимирівна ЖИТТЄТВОРЧИЙ АСПЕКТ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	10
Гурлєва Тетяна Степанівна ЖИТТЄТВОРЧІ СМИСЛИ У КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ЕКЗИСТЕНЦІЙНИМ ВИКЛИКАМ СУЧАСНОСТІ.....	12
Duka Ivan Oleksandrovych LIFE CREATIVITY OF A MODERN STUDENT.....	15
Журавльова Наталія Юрївна СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ.....	17
Зайченко Іван Васильович ДЕЯКІ ДУМКИ З ПРИВОДУ ПОНЯТЬ “ЖИТТЄТВОРЧИСТЬ ОСОБИСТОСТІ” ТА “МИСТЕЦТВО ЖИТИ”.....	19
Зайченко Іван Васильович ІВАН ГНАТОВИЧ ЄРМАКОВ (1949-2021) – ПЕДАГОГ, НАУКОВЕЦЬ, ПРОСВІТЯНИН.....	24
Злобіна Олена Геннадіївна ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ЖИТТЄТВОРЧОСТІ.....	26
Іщенко Ірина Володимирівна, Іваннікова Аліса Ігорівна ПЕДАГОГІКА ЖИТТЄТВОРЧОСТІ В ДІІ.....	27
Кириченко В. І. РОЗВИТОК ЖИТТЄТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЇЇ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	30
Ковганич Галина ПЕДАГОГІКА ЖИТТЄТВОРЧОСТІ – НЕВИЧЕРПНЕ ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	32
Корж Наталія Миколаївна РІПКИНСЬКИЙ ЛІЦЕЙ ІМЕНІ СОФІЇ РУСОВОЇ – ШКОЛА ЖИТТЄСТВЕРДЖЕННЯ.....	34
Кулевська Вікторія Олександрівна «УНКЦОНУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ТЕХНОЛОГІЇ «ШКОЛА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР» ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КОНЦЕПЦІЇ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ.....	36
Кучман Світлана Борисівна НАШ ДОРОГИЙ ДРУГ І НАСТАВНИК.....	39
Литвинюк Людмила Вікторівна БІОГРАФІЯ ТА ЖИТТЄТВОРЧИСТЬ.....	41
Павленко Анатолій Іванович СТАНОВЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ПЕДАГОГІКИ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ: БІОГРАФІЧНИЙ І КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ МЕТОДИ.....	42
Рудницька Світлана Юрївна ЖИТТЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ВИКЛИКІВ.....	44
Серпутько Леся Володимирівна ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШЛЯХОМ ЖИТТЄВОГО ПРОЄКТУВАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	46
Сєдих Світлана Олексіївна ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ШКОЛИ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ.....	50
Хайруліна Васирина Миколаївна МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я – ОСНОВА ЖИТТЄТВОРЧОСТІ.....	53
Чепелєва Наталія Василівна ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	55
Шевцова Світлана Михайлівна ЖИТТЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ІВАНА ЄРМАКОВА: «Я ПОВЕДУ ВАС У ВІЧНІСТЬ».....	57
Шумара-Белецька Світлана Володимирівна ЖИТТЄТВОРЧИСТЬ ЯК РЕСУРС В ПСИХОЛОГІЧНИЙ ДОПОМОЗІ ОСОБИСТОСТІ З ВИВЧЕНОЮ БЕЗПОРАДНІСТЮ.....	60

2 РОЗДІЛ
ЖИТТЄТВОРЧИЙ ПІДХІД В КОМПЛЕКСНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНІЙ АДАПТАЦІЇ

Акчурін Амір Рінатович ЖИТТЄТВОРЧИЙ ПІДХІД У КОМПЛЕКСНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНІЙ АДАПТАЦІЇ ЗАСОБАМИ ТАЙЛАНДСЬКОГО БОКСУ.....	63
---	----